

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою економічного факультету,
протокол №4 від «4» грудня 2020р.

Голова вченої ради факультету
к.е.н. доцент Вікторія КРИКУНОВА

ПРОГРАМА

КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ДЛЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальності 071 Облік і оподаткування

денної форми навчання

ПОГОДЖЕНО:

методична комісія спеціальності

економічного факультету

протокол №4 від «25» листопада 2020 р.

Голова НМК

д.е.н., професор Лариса МАРМУЛЬ

СХВАЛЕНО:

кафедра обліку і оподаткування

протокол № 4 від «25» листопада 2020 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., доцент Світлана СКРИПНИК

Херсон - 2020

Скрипник С.В., Шепель І.В., Круковська О.В., Коваль С.В.
Програма комплексного атестаційного екзамену для атестації здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 071 Облік і оподаткування денної форми навчання. – Херсон: ХДАУ «Колос», 2020. – 30 с.

Програму підготували:
викладачі кафедри обліку і оподаткування: д.е.н., доцент Скрипник С.В., к.е.н., доцент Шепель І.В., к.е.н., доцент Круковська О.В., к.е.н., доцент, Коваль С.В.

Рецензенти:

А.С. Мохненко, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету
Н.С. Танклевська, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів, Херсонський державний аграрно-економічний університет.

Програма комплексного атестаційного екзамену для атестації здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 071 «Облік і оподаткування денної форми навчання містить перелік професійних знань та вмінь, перевірку яких має підтвердити Екзаменаційна комісія. До складу Програми комплексного атестаційного екзамену входять: теми дисциплін, які є складовими комплексного атестаційного екзамену; опис організаційних аспектів та методичного забезпечення проведення комплексного атестаційного екзамену та перелік рекомендованої літератури для самопідготовки здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Вимоги до знань і вмінь здобувачів вищої світи на комплексному атестаційному екзамені	6
2. Зміст програми комплексного атестаційного екзамену	7
3. Структура екзамену та методика його проведення	21
4. Система та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти	24
Додатки	28

ВСТУП

Атестація здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти проводиться у відповідності до Закону України «Про вищу освіту», Освітньо-професійної програми та Навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти денної форми навчання. Технічне забезпечення атестації здобувачів вищої освіти здійснюється згідно Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та роботу екзаменаційних комісій.

Програма атестаційного кваліфікаційного екзамену для атестації здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 071 Облік і оподаткування складена відповідно до освітньо-професійної програми для встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти її вимогам.

Метою комплексного атестаційного екзамену для атестації здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти є демонстрація набутих здобувачем вищої освіти компетентностей та досягнутих програмних результатів навчання для визначення рівня й обсягу засвоєних знань, отриманих умінь з фахових дисциплін та інших компетентностей, визначених Освітньо-професійною програмою за спеціальністю 071 Облік і оподаткування.

Програма комплексного атестаційного екзамену містить змістові частини нормативних навчальних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки освітньо-професійної програми молодшого бакалавра зі спеціальності 071 Облік і оподаткування, а саме:

- I. Фінансовий облік
- II. Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу
- III. Оподаткування

У списку рекомендованої літератури, що додається до програми, наведено перелік наукової спеціальної літератури.

Для проведення атестації здобувачів початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування створюється екзаменаційна комісія, що є єдиною для усіх форм навчання за даним рівнем. Розклад роботи екзаменаційної комісії узгоджений з головою екзаменаційної комісії, готується випусковою кафедрою за встановленою формою та затверджується ректором ХДАЕУ не пізніше ніж за місяць до початку проведення атестаційного кваліфікаційного екзамену.

Програмні компетентності

- ЗК02 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК07 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

Програмні результати

- СК03 Здатність до відображення інформації про господарські операції

суб'єктів господарювання в фінансовому обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності.

СК07 Здатність до застосування знань податкового законодавства, розуміння чинної системи оподаткування, закономірностей у сфері фінансових відносин, держави і суб'єктів господарювання

Результати навчання

ПР02 Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної та податкової систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної відповідальності підприємств.

ПР03 Визначати сутність об'єктів обліку, контролю і оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності

ПР04 Формувати й аналізувати фінансову, податкову і статистичну звітність підприємств.

ПР05 Володіти методичним інструментарієм обліку, контролю, аналізу та оподаткування господарської діяльності підприємств

ПР06 Розуміти особливості практики здійснення обліку та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання.

ПР07 Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати її особливості з метою ведення обліку, вибору системи оподаткування.

КОМПЛЕКСНОМУ АТЕСТАЦІЙНОМУ ЕКЗАМЕНІ

Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю рівня освітньо-професійної підготовки, є система компетенцій та відповідні блоки змістових частин, що складають нормативну частину змісту освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої світи.

Атестація здобувачів вищої світи – це встановлення відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми. Атестація здійснюється для оцінки якості засвоєння рівня професійних знань, умінь та навичок, ступеня сформованості системи професійних компетенцій бакалавра, передбачених стандартами вищої освіти України зі спеціальності 071 Облік і оподаткування галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Вимоги до здібностей та рівня підготовки випускників передбачають успішне виконання освітньо-професійної програми з досягнутих програмних результатів навчання, засвоєних знань, вмінь та навичок, достатніх для виконання професійних завдань, що відповідає вимогам до здобувача вищої освіти економічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету за початковим рівнем (коротким циклом) вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Характеристика змісту програми державного іспиту. Програма складена з урахуванням вимог освітньо-професійної програми, навчального плану, висвітлює питання основних курсів з навчальних дисциплін, які виносяться на екзамен, вказує на вимоги до відповідей здобувачів вищої освіти на письмові завдання. Екзамен має комплексний міждисциплінарний фаховий характер і включає навчальні дисципліни професійної підготовки, які здобувачі вивчають в межах навчального плану за початковим рівнем (коротким циклом) вищої освіти. До екзаменаційних білетів включені теоретичні і практичні завдання з трьох професійних дисциплін.

До засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освіти та професійної підготовки належать технології виконання комплексного атестаційного екзамену, які проводяться з використанням технології стандартизованого тестового контролю. Рівень сформованості певних умінь (якості вирішення окремих задач діяльності або рівня сформованості певних здатностей) встановлюється опосередковано за допомогою тестів і практичних завдань.

Форма проведення екзамену - письмова. Здобувач письмово відповідає на завдання екзаменаційного білету, що передбачає виявлення рівня засвоєного теоретичного і практичного матеріалу.

Екзамен проводиться за білетами, складеними відповідно до Програми комплексного атестаційного екзамену. Кожен білет складається з 60-ти тестів, поділених на три блоки (блок А – одновибіркові, блок Б – «на відповідність», блок В – розрахункові), і трьох практичних задач з дисциплін: «Фінансовий облік», «Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу», «Оподаткування».

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО

ЕКЗАМЕНУ

Змістовна програма екзамену включає три дисциплін циклу професійної підготовки обов'язкової компоненти ОПП з підготовки здобувачів вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Дисципліна «Фінансовий облік»

Тема 1. Основи побудови фінансового обліку

Бухгалтерський облік на підприємствах складова частина системи бухгалтерського обліку в Україні. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з іншими економічними дисциплінами Завдання бухгалтерського обліку в сучасних умовах Фінансова звітність підприємств. Облікова політика підприємства. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Сутність та призначення стандартів бухгалтерського обліку. Сутність систем і форм бухгалтерського обліку та їх розвиток у сільськогосподарських підприємствах

Тема 2. Облік грошових коштів

Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів. Характеристика рахунків з обліку грошових коштів. Первинний облік касових операцій. Синтетичний облік касових операцій.

Облік коштів на рахунках підприємства у банках в національній в валюті. Форми безготівкових розрахунків. Облік операцій на поточних рахунках в іноземній валюті. Облік грошових коштів на інших поточних рахунках в банку. Облік інших коштів

Тема 3. Облік дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги).

Економічний зміст розрахункових операцій. Зміст Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Визнання та оцінка дебіторської заборгованості. Облік розрахунків з покупцями та замовниками. Поняття сумнівного боргу і безнадійної заборгованості. Характеристика рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів». Методи визначення сумнівності боргів. Відображення операцій зі створення резерву сумнівних боргів на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 4. Облік іншої поточної дебіторської заборгованості

Облік розрахунків за виданими авансами. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків за нарахованими доходами. Облік розрахунків за претензіями. Облік розрахунків по відшкодуванню матеріального збитку. Облік розрахунків з різними дебіторами.

Тема 5. Облік фінансових інвестицій та фінансових інструментів

Поняття поточних фінансових інвестицій. Загальна характеристика рахунків. Документування господарських операцій. Аналітичний облік поточних фінансових інвестицій. Облік операцій з поточними фінансовими інвестиціями. Економічне сутність поняття векселя. Синтетичний облік короткострокових векселів.

Тема 6 Облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Економічний зміст основних засобів і завдання їх обліку. Класифікація основних засобів. Оцінка основних засобів. Облік переоцінки основних засобів. Облік надходження основних засобів. Облік вибуття основних засобів. Сутність та методики нарахування амортизації основних засобів. Способи нарахування амортизації. Синтетичний облік нарахування амортизації. Облік оренди (лізингу) основних засобів.

Тема 7 Облік інвестиційної нерухомості

Сутність інвестиційної нерухомості. Визнання та оцінка інвестиційної нерухомості, Переведення нерухомості до інвестиційної нерухомості або виведення її інвестиційної нерухомості. Вибуття інвестиційної нерухомості. Розкриття інформації про інвестиційну нерухомість у примітках до фінансової звітності. Інвестиції: поняття та оцінка.

Характеристика рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». Відображення довгострокових фінансових інвестицій на рахунках бухгалтерського обліку

Тема 8 Облік нематеріальних активів

Визначення основних понять. Нематеріальні активи: визнання , оцінка, переоцінка. Загальна характеристика рахунків 12 «Нематеріальні активи», 19 «Негативний гудвіл». Синтетичний облік нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів

Тема 9. Облік біологічних активів

Економічна сутність поточних біологічних активів та їх класифікація. Визнання та оцінка поточних біологічних активів тваринництва. Документальне оформлення операцій з надходження поточних біологічних активів тваринництва. Документальне оформлення операцій вибуття поточних біологічних активів тваринництва. Облік тварин у виробничих підрозділах (фермах, бригадах). Синтетичний та аналітичний облік поточних біологічних активів.

Тема 10. Облік запасів

Економічний зміст запасів і завдання їх обліку. Оцінка запасів. Методи оцінки вибуття запасів. Синтетичний облік виробничих запасів. Аналітичний облік виробничих запасів. Відображення на рахунках бухгалтерського обліку руху виробничих запасів. Облік виробничих запасів за журнально-ордерною формою. Поняття та класифікація МШП. Документування господарських операцій. Порядок організації аналітичного обліку МШП. Характеристика рахунків для обліку оборотних МШП. Облік браку у виробництві. Облік напівфабрикатів.

Тема 11. Облік витрат виробництва

Характеристика та класифікація витрат виробництва. Синтетичний і аналітичний облік витрат виробництва. Характеристика методів калькулювання. Облік загальновиробничих витрат.

Тема 12. Облік готової продукції

Облік готової продукції сільськогосподарського виробництва. Документальне оформлення надходження і використання готової продукції. Синтетичний та аналітичний облік готової продукції сільськогосподарського виробництва.

Тема 13. Методологічні засади обліку зобов'язань. Нормативно-інструктивне забезпечення обліку розрахунків. Види безготівкових розрахунків. Класифікація зобов'язань.

Тема 14. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками. Сутність розрахунків із постачальниками та підрядниками. Документування розрахункових операцій із постачальниками і підрядниками. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків із постачальниками та підрядниками. Облік податку на додану вартість при розрахунках із постачальниками та підрядниками, покупцями і замовниками.

Тема 15. Облік розрахунків з оплати праці та за страхуванням. Організація оплати праці на підприємстві. Первинний облік праці та її оплати. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з оплати праці. Облік єдиного соціального внеску. Методика утримання ПДФО із заробітної плати.

Тема 16. Облік розрахунків за податками та платежами.. Облік розрахунків за податками і платежами. Облік розрахунків за страхуванням

Тема 17. Облік інших поточних зобов'язань. Облік вексельних операцій. Розрахунки за авансами одержаними. Облік внутрішніх розрахунків. Облік внутрішньогосподарських розрахунків. Розрахунки за нарахованими відсотками . Розрахунки з іншими кредиторами

Тема 18.Облік позик (кредитів) банків та зобов'язань за облігаціями. Види позик та нормативно-інструктивне забезпечення їх обліку. Облік короткотермінових позик банку. Облік довготермінових позик банку

Тема 19. Облік забезпечень та цільового фінансування. Облік забезпечення майбутніх витрат і платежів . Облік цільового фінансування та цільових надходжень

Тема 20. Формування та облік доходів за видами діяльності. Економічний зміст і нормативно-інструктивне забезпечення обліку доходів. Класифікація доходів за видами діяльності. Загальна характеристика рахунків 7-го класу «Доходи і результати діяльності».

Тема 21. Облік витрат діяльності підприємства. Загальна характеристика рахунків 9-го класу «Витрати діяльності». Первинний і зведений облік реалізації продукції (робіт, послуг). Синтетичний облік витрат діяльності за окремими видами

Тема 22. Облік фінансових результатів діяльності. Синтетичний і аналітичний облік формування фінансового результату. Облік використання прибутку.

Тема 23. Облік складових власного капіталу. Економічний зміст, класифікація та нормативно-інструктивне забезпечення обліку капіталу. Облік статутного капіталу. Облік пайового капіталу. Облік додаткового

капіталу. Облік резервного капіталу

Тема 24. Основи побудови фінансової звітності. Суть і значення фінансової звітності. Склад, зміст, методологічне забезпечення періодичної та річної фінансової звітності. Методика складання балансу підприємства

Рекомендована література

Базова

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.96 р. Київ: Вид.-тво "Україна", 1996 р.; ВВР України.- 1996.- №30.- Ст.141; УК.- 1996.- 13 липня.
2. Кодекс Законів про працю від 10.12.1971 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Господарський кодекс України від 11.07.2002 р. № 92-IV. // <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 40. – С. 365.
5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: http://www.nau.kiev.ua/cgi-bin/nauonlu.exe?mj99+85851_t+guest.
6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р № 291 [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: http://www.nau.kiev.ua/cgi-bin/nauonlu.exe?mj99+85324_t+guest.
7. Положення по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: затв. наказом Міністерства фінансів України від 11.08.2014 р. № 879 [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
8. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів: наказ Мінагрополітики України від 27.09.07 р. № 701 [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.00 р. № 356 [Електронний ресурс]: Законодавство України. - Режим доступу: http://www.nau.kiev.ua/cgi-bin/nauonlu.exe?mfin+50078_t+guest.
10. Про затвердження регістрів та Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку за журнально-ордерною формою на підприємствах агропромислового комплексу: наказ Міністерства аграрної політики України від 07.03.01 р. № 49 [Електронний ресурс]: Законодавство України. – Режим доступу: <http://www.uapravo.net/data/base47/ukr47775.htm>.

11. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

12. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]: Законодавство України. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.

13. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: закон України від 05.04.01 р. // ВВР України.- 2001.- №29.- Ст.137; ОВУ.- 2001.- №20.- Ст.828.

Допоміжна

1. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студ. вищих навч. закл. /Ф.Ф. Бутинець, О.С. Бородкін, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний / Під ред. Ф.Ф. Бутинця. - 2-е вид. - Житомир: ПП Рута, 2000. - 608с.

2. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник / [За редакцією проф. Ф. Ф. Бутинця] – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 450 с.

3. Пушкар М.С. Фінансовий облік: підручник - Тернопіль: вид. “Карто-бланки”, 2008 – 628 с.

4. Огійчук М.Ф. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / За ред. проф. М.Ф. Огійчука.- К.: Аграрна освіта, 2009. – 605с.

5. Голов С.В. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами. – К.: АСК, 2000.-460 с.

6. Завгородній В.П., Савченко В.Я. Бухгалтерський облік, контроль і аудит в умовах ринку. – К.: Бліц-Інформ, 1996.-458 с.

7. Грабова Н.Н., Добровський В.Н. Бухгалтерський облік на виробничих і торгових підприємствах. – К.: АСК, 2000 .- 238 с.

8. Бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах / [П.Т.Саблук, В. Б. Моссаковський, Л. К. Сук та ін.]; за ред. П. Т. Саблука, В. Б. Моссаковського. – К.: Урожай, 1998. – 416 с.

Дисципліна «Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу»

Тема 1. Суб'єкти малого підприємництва в Україні та особливості організації їх обліку

Сутність, значення та місце малого бізнесу в економіці України. Поняття суб'єктів мікро- та малого підприємництва; критерії віднесення юридичних та фізичних осіб до суб'єктів мікро- та малого підприємництва. Порядок визначення середньооблікової чисельності працюючих. Порядок державної реєстрації суб'єктів малого підприємництва в Україні. Загальні питання організації бухгалтерського обліку малих підприємств. Принципи формування облікової політики на малих підприємствах. Значення, структура та зміст облікової політики суб'єктів малого підприємництва.

Тема 2. План рахунків і форми бухгалтерського обліку у суб'єктах малого бізнесу

План рахунків бухгалтерського обліку на малих підприємствах. Структура та зміст спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єкта малого підприємництва. Форми ведення бухгалтерського обліку. з використанням реєстрів обліку майна суб'єктів малого підприємництва. Вимоги до первинних документів та порядок документообороту суб'єкта малого підприємництва. Призначення та порядок складання облікових реєстрів, рекомендованих для застосування суб'єктами малого підприємництва

Тема 3. Особливості оподаткування суб'єктів малого бізнесу

Системи оподаткування та їх використання суб'єктами малого бізнесу. Єдиний податок для юридичних і фізичних осіб суб'єктів малого підприємництва. Ставки оподаткування та порядок визначення доходу для платників єдиного податку. Правила застосування та розрахунки єдиного податку. Відображення процесу нарахування податків та єдиного податку в системі бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу. Порядок сплати єдиного податку. Формування податкової звітності в загальній системі оподаткування. Формування податкової звітності у спрощеній системі оподаткування.

Тема 4. Особливості обліку активів у суб'єктах малого бізнесу

Облік необоротних активів. Поняття необоротних активів, основних засобів, нематеріальних активів та порядок їх класифікації. Порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку операцій з необоротними активами суб'єктами малого підприємництва. Відображення операцій з необоротними активами в облікових реєстрах, що рекомендовані суб'єктам малого підприємництва. Методи амортизації необоротних активів.

Облік виробничих запасів. Класифікація запасів малого підприємства. Оцінка в обліку надходження та вибуття запасів. Документування операцій із запасами. Відображення операцій з запасами із застосуванням спрощеного плану рахунків. Особливості відображення інформації про операції з запасами в облікових реєстрах, рекомендованих для суб'єктів малого підприємництва.

Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості. Документування операцій з готівкою у касі та грошових коштів на рахунку в банку. Відображення операцій з грошовими коштами в облікових реєстрах, рекомендованих для суб'єктів малого підприємництва. Види дебіторської заборгованості. Визначення чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості. Документальне оформлення операцій за розрахунками з дебіторами. Відображення операцій з грошовими коштами та по розрахунках з дебіторами за спрощеним планом рахунків. Особливості здійснення записів про розрахунки з дебіторами до облікових реєстрів, що рекомендовані для суб'єктів малого підприємництва.

Тема 5. Особливості обліку капіталу та зобов'язань суб'єктів малого бізнесу

Облік персоналу, праці та її оплати. Види та форми заробітної плати суб'єктів малого підприємництва. Відображення операцій за розрахунками з оплати праці за спрощеним планом рахунків. Особливості здійснення записів про розрахунки із оплати праці до облікових реєстрів, що рекомендовані для суб'єктів малого підприємництва.

Облік власного капіталу та зобов'язань підприємства. Значення і структура власного капіталу підприємств малого бізнесу. Особливості синтетичного та аналітичного обліку власного капіталу із застосуванням спрощеного Плану рахунків. Регістри бухгалтерського обліку для відображення інформації про капітал із застосуванням спрощеної форми бухгалтерського обліку. Класифікація зобов'язань суб'єкта малого підприємництва. Облік зобов'язань із застосуванням спрощеного Плану рахунків. Відображення інформації про зобов'язання у облікових реєстрах із застосуванням спрощеної форми бухгалтерського обліку.

Тема 6. Облік витрат, доходів та фінансових результатів у суб'єктів малого бізнесу

Класифікація витрат та доходів підприємств малого бізнесу. Особливості обліку загальновиробничих, адміністративних та збутових витрат. Склад і структура інших витрат діяльності підприємств малого бізнесу. Структура доходів у діяльності суб'єктів малого підприємництва. Особливості документування операцій, синтетичного та аналітичного обліку витрат і доходів із застосуванням спрощеного Плану рахунків. Регістри бухгалтерського обліку витрат і доходів із застосуванням спрощеної форми бухгалтерського обліку. Порядок формування та відображення фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку підприємств малого бізнесу.

Тема 7. Фінансова звітність суб'єктів малого бізнесу

Законодавчі і нормативні документи, що регламентують порядок складання фінансових звітів суб'єктів малого підприємництва. Зміст та структура фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Правила визнання, оцінки та розкриття їх статей. Порядок подання фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Організація контролю і аналізу фінансового стану підприємства на базі звітності

Рекомендована література

Базова

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами). - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-ІУ із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996 – XIV. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

4. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 р. № 71-VIII (із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 3.11.2016 року № 1728-VIII).

5. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>

6. Наказ Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 «Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text>

7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва. Наказ МФУ від 19.04.2001 р. № 186. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/plan-rah/plan-rahunkiv-buhgaltersykogo-1021502.html>

8. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 р. № 39 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 31.05.2019 р. № 226). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

9. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами за простою та спрощеною формами ведення бухгалтерського обліку: Затв. Наказом Міністерства фінансів України від 25 червня 2003р. № 422. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03#Text>

10. Васильєва Л. М., Бондарчук Н. В., Павлова Г. Є. Основи організації обліку на малих підприємствах [Електронний ресурс]. Інноваційна економіка. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2010_5/108.pdf

11. Верига Ю. А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва [текст]: навч. посіб. / Ю. А. Верига, Є. А. Карпенко, Г. О. Соболев, Н. О. Кулявець - К. : «Центр учбової літератури», 2019. — 272 с

12. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. Науково-виробничий журнал Інноваційна економіка – 5-6'2020. С. 162-167. Режим доступу: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/642/710>

13. Ковальчук І. С. Аналіз рівня оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №5 (2017). Миколаїв, 2017. С. 29-35
Режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/5-2017/UKR/kovalchuk.pdf>

14. Ніпорко Н.І. Формування системи обліку на малому підприємстві: управлінський аспект. Журнал Проблеми і перспективи економіки та

управління № 1(17) (2019)

15. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва: Навчальний посібник. – за заг. редакцією Хомяка Р.Л., Ольшанської М.В. Львів: Магнолія, 2018. – 254 с

16. Ольшанська М.В., Сажинець С.Й, Хом'як Р.Л. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва. Навчальний посібник. Магнолія 2006, 2017. 254 с.

17. Сук Л. К., Сук П. Л., Данілочкіна О. В. Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу: Навчальний посібник / За загальною редакцією доктора економічних наук, професора П. Л. Сука. - К.: “Каравела”, 2017. - 372 с.

18. Суть малого та середнього бізнесу // [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://netstar.moy.su/index/sut_malogo_ta_serednogo_biznesu/0-55

19. Фінзвітність суб'єктів малого підприємництва, Журнал «Податки та бухгалтерський облік», січень, № 06, 2018 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/january/issue06/article-33438.html>

20. Kotsupatriy, M., Ksonzhyk, I., Skrypnyk, S., Shepel, I., Koval, S. Use of international accounting and financial reporting standards in enterprise management. International Journal of Management (IJM). Volume 11, Issue 5, May 2020, pp. 788-796

21. Nataliia Novak, Olena Krukovska, Svitlana Skrypnyk, Inesa Shepel, Svitlana Koval Methodological features of using international standards in accounting and audit training . International Journal of Management. Volume 11, Issue 06, June 2020, pp. 820-827

22. Vdovenko, L.O., Skrypnyk, S.V., Fenenko, P.O., Havryliuk, V.M., Kovalov, V.V. Discrete process of development and effective functioning of the fiscal system of the Ukraine and EU countries. Journal of Advanced Research in Law and Economics. Volume XI, Summer, 4(50): 1446 –1461

Допоміжна

1. Андрющенко, Г. Актуальні питання формування облікової політики малих підприємств [Текст] / Г. Андрющенко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С. 10-14.

2. Безверхий К. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 11-12. С. 40-50.

3. Бондарчук, Н.В. Актуальні питання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого бізнесу [Текст] / Н. В. Бондарчук // Інвестиції : практика та досвід. – 2012. – №1. – С. 46-50.

4. Буряк П. Ю. Облік на малих підприємствах [Текст] : навч. посіб. / П. Ю. Буряк, Л. Ю. Шевців; Львів. держ. фін. акад. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 438 с.

5. Васільєва Л. М. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за спрощеною формою: [навчальний посібник] / Л. М. Васільєва, Н. В. Бондарчук. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2011. – 260с.

6. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління

підприємств малого бізнесу: монографія / Т.А. Гоголь. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2014. – 384 с

7. Голов, С. Бухгалтерський облік та фінансова звітність малих і середніх підприємств [Текст] / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №10. – С. 3-15.

8. Гура Н. О., Мельник Т. Г., Моторина Т. М. Облік на підприємствах малого бізнесу: Навчальний посібник. -К.: Знання, 2007. - 310 с.

9. Джулій Л. В. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: [навчальний посібник] / Л. В. Джулій, В. Г. Стрижова. – Хмельницький: ТУП, 2012. – 199 с.

10. Дроб'язко С. І. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. І. Дроб'язко, Т. М. Козир, С. Б. Холод; за заг. ред. канд. екон. наук, проф. П. Й. Атамаса. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 414 с.

11. Егорова Ю. Все об учете на малых предприятиях / Ю. Егорова – Х.: Фактор, 2012. – 272 с.

12. Кушмід, Т. Удосконалення фінансової звітності на малих підприємствах (деякі аспекти обліку, аналізу та аудиту) [Текст] / Т. Кушмід // Персонал. – 2010. – №3-4. – С. 142-146.

13. Малишкін О. Малий бізнес: облікова політика за МСФЗ для МСП та законом про бухгалтерський облік Польщі за умов директиви 2013/34/ЄС. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 11-12. С. 9-16.

14. Матрос О. М., Бобко В. В., Поліщук О. М. Аналітично-облікові аспекти діяльності фізичної особи-підприємця. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 2. С. 308-316.

15. Милявська Е.П., Жабін О.І. Облік на підприємствах малого бізнесу: Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 162 с.

16. Михайлов М. Г., Полятикіна Л. І., Славкова О. П. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу: Навчальний посібник.- К.:ЦНЛ,2008. - 320 с.

17. Потапенко О. М. Облік на підприємствах малого бізнесу : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. М. Потапенко, А. С. Полторака ; приват. вищ.навч. закл. "Європ. ун-т", Миколаїв. філ. - Миколаїв: Іліон, 2013. - 391 с.

18. Семенова С. Визначення підприємств малого бізнесу, які можуть застосовувати спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 1. С. 39-46

19. Сиротинська А.П. Інформаційні системи підприємств малого бізнесу: Навч. пос. /А.П. Сиротинська, І.Л. Лазаришина – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 264 с.

20. Сук, Л. Елементи методу бухгалтерського обліку в малому бізнесі [Текст] / Л. Сук, П. Сук // Бухгалтерський облік і аудит. - 2012. - №1. - С. 3-9.

21. Хом`як, Р.Л. Облік на підприємствах малого бізнесу [Текст] : навч. посіб. / Р. Л. Хом`як, З. М. Скибінська. – Львів : Магнолія 2006, 2008. – 205с.

Дисципліна «Оподаткування»

Тема 1. Теоретичні основи оподаткування

Еволюція податків. Концепції розвитку теорії податків. Сутність та основні риси податків. Податки в системі доходів державного бюджету. Функції податків. Фіскальна функція, механізм її реалізації. Податки як основа фінансової бази держави. Регулююча функція. Основні напрями податкового регулювання економіки й соціальної сфери. Співвідношення функцій у різних видів податків. Термінологія оподаткування. Методи побудови податкових ставок. Базова ставка податку. Гранична ставка податку. Абсолютна та відносна ставка податку. Принципи оподаткування.

Тема 2. Види податків та їх класифікація

Класифікація податків, її ознаки. Поділ податків за економічним змістом на прямі й непрямі. Класифікація податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування – податки на доходи, капітал і споживання. Класифікація за ознакою органів державної влади, які їх встановлюють, – загальнодержавні й місцеві податки. Класифікація податків залежно від способу їх стягнення – розкладкові й окладні. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.

Тема 3. Податкова політика держави. Податкова система держави

Сутність податкової політики в системі державного регулювання економіки. Цілі, завдання, методи та інструменти податкової політики. Принципи формування державної податкової політики. Наукові основи побудови податкової системи. Поняття податкової системи і вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Фактори, що визначають структуру податкової системи. Податкова система в Україні, основні етапи її становлення. Склад та структура податкової системи України, законодавчі акти, що її регламентують. Принципи побудови податкової системи України, їх реалізація. Основні недоліки податкової системи в Україні.

Тема 4. Міжнародні аспекти оподаткування та гармонізація податкових систем країн-членів Європейського Союзу

Загальна характеристика податкової системи Великої Британії. Податки на доходи і прибутки. Податки на споживання. Муніципальні податки. Система соціального страхування Великої Британії. Загальна характеристика податкової системи США. Федеральні податки США. Податки штатів та місцевих органів влади. Загальна характеристика податкової системи Японії. Органи податкового регулювання та контролю Японії. Система податкових надходжень до бюджету Японії. Інтеграційні процеси в сфері оподаткування ЄС. Історичні передумови і необхідність гармонізації оподаткування ЄС. Гармонізація податкових систем ЄС.

Тема 5. Непрямі податки

Види непрямих податків: податок на додану вартість, акцизний податок, мито. Сутність податку на додану вартість. Платники і ставки податку на додану вартість. Об'єкт оподаткування, особливості його визначення у різних галузях. Податок на додану вартість як

ціноутворюючий фактор. Методика включення податку в ціни товарів, робіт і послуг. Пільги по податку на додану вартість. Порядок обчислення податку на додану вартість: податкове зобов'язання, податковий період, дата виникнення податкового зобов'язання, податковий кредит, податок на додану вартість, що підлягає перерахуванню в доход бюджету, відшкодування сум податку на додану вартість. Декларації з податку на додану вартість, їх зміст, порядок складання і подання у податкові органи. Строки подання декларацій. Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Особливості акцизного оподаткування в Україні. Платники акцизного податку, об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку. Порядок включення акцизного податку у ціну товарів. Методика обчислення сум акцизного податку. Пільги по податку. Строки сплати акцизного податку та подання звітності податковим органам. Суть і значення марок акцизного податку. Контроль за сплатою податку. Мито як джерело доходів бюджету, митна політика. Термінологія митної справи: митна територія та митний контроль, ввезення, вивезення та транзит товарів, митна декларація і декларанти. Платники, ставки і порядок сплати мита. Справляння мита та порядок його перерахування в бюджет.

Тема 6. Прямі податки

Види прямих податків. Прибуткове оподаткування юридичних і фізичних осіб. Сутність податку на прибуток підприємств, його зародження та розвиток. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення прибутку як об'єкта оподаткування, його економічний зміст і кількісна визначеність. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Податок на доходи фізичних осіб, як форма індивідуального оподаткування населення. Загальні терміни: фізична особа (резидент, нерезидент), дохід, додаткові блага, загальний оподатковуваний дохід, нерухоме майно (нерухомість), рухоме майно, пасивний дохід, податкова знижка, податковий агент. Платники податку і об'єкт оподаткування. Податкові соціальні пільги та підстави і порядок їх надання. Ставки податку, порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Порядок оподаткування: операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого і рухомого майна; доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування; оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації).

Тема 7. Плата за ресурси і послуги та інші платежі

Сутність екологічного податку. Платники, об'єкт та база оподаткування, ставки податку. Порядок обчислення і сплати податку в бюджет. Звітність платників податку. Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин: платники, об'єкт оподаткування, ставки,

порядок обчислення та сплати податкових зобов'язань. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин: платники, об'єкт оподаткування, ставки, порядок обчислення та сплати податкових зобов'язань. Види плати за ресурси, побудова ставок і визначення платників. Рентна плата за спеціальне використання води. Платники, об'єкт оподаткування. Лімітування забору води і побудова ставок збору за воду. Порядок обчислення та строки сплати збору в бюджет. Звітність платників збору. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, його сутність і призначення. Платники, об'єкт оподаткування. Ставки збору за заготівлю деревини основних та неосновних лісових порід. Порядок обчислення, перерахування та сплати збору. Звітність платників збору. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Платники збору. Об'єкт оподаткування. Ставки та порядок обчислення збору. Податковий період. Право на користування радіочастотним ресурсом України. Порядок сплати збору. Звітність платників збору. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України. Платники, об'єкт оподаткування. Порядок сплати збору. Звітність платників збору. Подання декларації і строки сплати рентної плати. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Платники, база нарахування ЄСВ.

Тема 8. Місцеві податки та збори

Сутність, види та функції місцевих податків і зборів. Місцеві податки: податок на майно, єдиний податок. Склад податку на майно. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Платники, об'єкт і база оподаткування. Ставка податку. Податковий період. Порядок обчислення та сплати податку. Транспортний податок. Платники, об'єкт і база оподаткування. Ставка податку. Податковий період. Порядок обчислення та сплати податку. Місцеві збори: збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір. Збір за місця для паркування транспортних засобів. Платники збору. Об'єкт і база оподаткування збором. Ставки збору. Особливості встановлення збору. Порядок обчислення та строки сплати збору. Туристичний збір. Платники збору. База справляння та ставка збору. Особливості справляння та порядок сплати збору.

Тема 9. Система адміністрування податків в Україні

Зміст і принципи системи податкового адміністрування в Україні. Основні вимоги до раціональної податкової структури. Нормативно-правова та організаційна складові системи адміністрування податків. Недоліки та суперечності нормативно-правових актів, що регулюють податкове адміністрування в Україні. Податковий кодекс та проблеми реформування податкового адміністрування.

Тема 10. Податкова оптимізація та ухилення від сплати податків

Засоби зменшення податкових платежів: податкова оптимізація і ухилення від сплати податків. Поняття податкової оптимізації. Основні способи і засоби оптимізації податків в Україні. Поняття ухилення від

податків. Види ухилення від податків. Приховування доходів та інші форми податкових зловживань. Особливості ухилення від податків у сфері тіньової економіки. Можливості ухилення від сплати з різних видів податків. Боротьба з ухиленням від сплати податків. Сутність та форми перекладання податків. Перекладання непрямих податків. Напрямки і способи перекладання прямих податків. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.

Рекомендована література

Базова

1. Адміністрування податків, зборів, платежів: навч. посіб. / [В.П. Хомутенко, І.С. Луценко, А.В. Хомутенко]; за заг. ред. В.П. Хомутенко – Одеса: «Атлант», 2015. – 314 с.
2. Буряк О.П. Податковий менеджмент : підручник / О. П. Буряк. – К. : Ліра-К, 2014. – 352 с.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI із змінами та доповненнями [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Головка М.Й. Аналіз сучасного стану індикаторів розвитку, стійкості та ефективності функціонування податкової системи України [Електронний ресурс] / М. Й. Головка // Економічний форум. - 2018. - № 1. - С. 261-265. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2018_1_44
5. Гонта О.І. Податкова система України: сучасний стан та напрями вдосконалення [Електронний ресурс] / О. І. Гонта, А. В. Жаворонок // Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки. - 2017. - № 4(1). - С. 3-9. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2017_4\(1\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2017_4(1)_3)
6. Диха М.В. Податкова система як складник забезпечення розвитку соціально- економічної системи України [Електронний ресурс] / М. В. Диха, Ю. В. Гончаров // Сучасні питання економіки і права. - 2018. - Вип. 1. - С. 86-99.
7. Зайцев О.В. Податковий менеджмент : підручник / О. В. Зайцев. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. – 308 с.
8. Крисоватий А.І. Податковий менеджмент : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма.- Тернопіль : Карт бланш, 2014.- 304 с.
9. Крисоватий А.І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори : монографія / А.І. Крисоватий, В.А. Валігура. – Тернопіль : Підручник і посібник, 2010. – 248 с.
10. Крисоватий А.І. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні / Крисоватий А.І., Синютка Н.Г. – Львів: Українська академія друкарства, 2017. – 220с.

Допоміжна

1. Крисоватий А.І. Наукові основи фіскальної теорії. Навчальний посібник / А.І. Крисоватий, О.Ю. Сидорович, В.І. Дмитрів – Тернопіль: ТНЕУ, 2017 – 246 с.
2. Луцик А.І. Адміністрування податків. Навчальний посібник / А.І.

Луцик, Ф.П. Ткачик – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 282 с.

3. Митна справа : підруч. / [А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.]; за ред. А. І. Крисоватого. - Тернопіль : ВПЦ «Екон. думка ТНЕУ», 2014. 540 с.

4. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI (редакція від 24.07.2015) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

5. Пасічний М. Фіскальна результативність податкової системи України [Електронний ресурс] / М. Пасічний // Вісник Київського національного торговельно- економічного університету. - 2018. - № 3. - С. 116-130.

6. Податкова політика України: навч. посіб. / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л. Л. Тарангул [та ін.]; за ред. П. В. Мельника. – К. : Знання України, 2010. – 505 с.

7. Податкова система [Текст]: Навчальний посібник / за заг. ред. Андрущенко В. Л. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 416 с.

8. Податкова система: конспект лекцій з дисципліни «Податкова система», [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Економіка підприємства» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання / уклад. Гречко А.В.– К., 2018. – 171 с.

9. Податкова система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.]; за ред. В.Г. Баранової. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.

10. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція від 13.08.2015) [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

11. Стратегічні орієнтири формування і реалізації фіскальної політики України [Текст]: монографія / під ред. А. І. Крисоватого. - Тернопіль: Вектор, 2012. - 356 с.

12. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>

13. Modern tendencies of fiscal policy in European economic space : Monograph / A. Krysovatyu, O. Kyrylenko, O. Kneysler et al ; edited by Doctor of Economics, Prof. Andriy Krysovatyu. – Ternopil: TNEU, 2017. – 388 p.

3. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНУ ТА МЕТОДИКА ЙОГО ПРОВЕДЕННЯ

Комплексний атестаційний екзаме́н проводиться у формі комплексної перевірки знань з наведених дисциплін в обсязі робочих програм, складених згідно освітньо-професійної програми. Комплексний атестаційний екзаме́н проводиться у письмовій формі за комплексними індивідуальними завданнями.

Комплексний атестаційний екзаме́н складається з двох частин:

1-а частина. Комплексні тестові завдання є базою для формування критеріально-орієнтовних досягнень, які належать до психодіагностичних

методик, спрямованих на виміри досягнутого рівня розвитку здібностей, знань, умінь та компетенцій. Ця система формує для кожного здобувача індивідуальне завдання, використовуючи механізм випадкового вибору питань із загальної бази, і за результатами відповідей формує оцінку знань здобувача по тестах.

Форма (формат) комплексних тестових завдань (задач) представлена як завдання закритої форми з запропонованими відповідями, з котрих вибирають одну правильну. Тестові завдання закритої форми складаються з трьох компонентів:

- а) інструкції з їх виконання;
- б) запитальної (змістової) частини;
- в) відповіді(ей).

Система комплексних тестових завдань сформована експертним оцінюванням кожного завдання і їх сукупності та охоплює всі змістовні частини з комплексу дисциплін, які визначено у освітньо-професійній програмі підготовки молодшого бакалавра зі спеціальності 071 Облік і оподаткування.

Форма подання текстових завдань задовольняє певним рекомендаціям діагностів: тестові завдання однакової форми супроводжуються однією інструкцією щодо їх виконання.

Текст інструкції відрізняється від основного тексту (іншим шрифтом або активним кольором тощо) та відокремлюється від тестових завдань двокрапкою. Запитальна частина тестового завдання формулюється у стверджувальній або запитальній формі стисло, чітко, без подвійного тлумачення. Елементи відповіді частини тестового завдання мають окрему індексацію. Якщо відповідь передбачає певну процедуру обчислювання, то остання повинна бути простою, без необхідності застосування складових технічних засобів.

Тест забезпечує пропорційне представництво всіх визначених до підсумкової атестації дисциплін та різноманітних змістових частин зі складу кожної з цих дисциплін. Представництво кожної дисципліни у кожному варіанті забезпечується пропорційно до обсягу (кількості кредитів) її вивчення (табл. 1).

Таблиця 1.

Представництво кожної дисципліни у кожному варіанті комплексного атестаційного екзамену

Назва дисципліни	Кількість тестових завдань
Блок А (одновибіркові)	
Фінансовий облік	10
Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу	10
Оподаткування	10
Блок Б (на відповідність)	
Фінансовий облік	5
Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу	5
Оподаткування	5
Блок В (розрахункові)	
Фінансовий облік	5
Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу	5
Оподаткування	5
Всього	60

Кількість варіантів тестів до атестаційного кваліфікаційного екзамену– 30. На виконання комплексного тестового завдання відведено 120 хвилин.

2-га частина полягає у розв'язанні розрахунково-аналітичних задач та вимагає від здобувача певних знань та вмінь щодо процесу підготовки, прийняття і реалізації управлінських рішень. Передбачене письмове розв'язання розрахунково-аналітичних задач з кожної дисципліни, які формують фахівця зі спеціальності 071 Облік і оподаткування, що дозволяє перевірити сформованість відповідних умінь та навичок.

Зміст кожної задачі відповідає змістовим частинам кожної з нормативних дисциплін: «Фінансовий облік», «Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу», «Оподаткування».

На розв'язання розрахунково-аналітичних задач відведено 120 хвилин.

Технологія комплексного атестаційного екзамену включає такі технологічні етапи:

- створення системи тестових завдань і комплекту практичних задач;
- проведення екзамену (процедура тестування і розв'язання задач);
- перевірка тестових бланків та задач;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної програми підготовки здобувачів відповідно до об'єктивних критеріїв.

Отримавши екзаменаційний білет, здобувач знайомиться із змістом питань, визначає місце кожного з них у загальній структурі фахової підготовки. Здобувачу надається можливість користуватися Програмою підготовки і проведення комплексного атестаційного екзамену. У разі сумніву щодо розуміння сформульованих у білеті питань, здобувач має право звернутися за поясненням до екзаменаційної комісії.

Херсонський державний аграрно-економічний університет забезпечує дотримання правил проведення комплексного атестаційного екзамену: уніфікацію умов проведення вимірювань; методику обробки результатів тестування та форм їхнього подання; інформаційну та психологічну підготовку здобувачів до екзамену; зв'язок внутрівузівського поточного контролю з єдиною системою атестації фахівців; дотримання вимог секретності при розмноженні тестових завдань і задач, їх зберігання та використання.

Загальні методичні рекомендації для підготовки до комплексного атестаційного екзамену Підготовку до екзамену з кожної дисципліни слід починати з повторення програми курсу, в якій визначається обсяг необхідних знань. Важливим елементом у процесі підготовки до комплексного атестаційного екзамену є самостійна робота та її планування. Здобувач повинен не просто керуватись програмними пунктами, а виробити власне розуміння опрацьованої теми чи окремого питання. Для цього йому необхідно детально спланувати свою роботу, розбивши теми на питання, а окремі питання – на підпитання. Повторення і доопрацювання курсу доцільно проводити за підручниками, конспектами лекцій та вивченням додаткової літератури, першоджерел нормативно-правових документів. При вивченні цих джерел рекомендується скласти для себе так званий поширений план, який включає вузлові питання теми, підпитання окремих питань, виділяє найбільш істотну інформацію. Після

вивчення літератури та інших джерел, слід переглянути конспекти самостійної роботи, робочі зошити для практичних занять, приводячи отримані знання в єдину систему знань чи вмінь, необхідну для успішного складання комплексного атестаційного екзамену. При підготовці до екзамену рекомендується ознайомитися з матеріалами дискусійного характеру, які публікуються в журналах «Бухгалтерський облік і аудит», «Вісник податкової служби», в газетах «Все про бухгалтерський облік», «Баланс», «Бухгалтерський облік, податки, бізнес» тощо.

Рекомендації до виконання тестових завдань. Важливо у першу чергу уважно ознайомитися зі змістом тестового завдання, зосередитись на тестовому запитанні. Необхідно уважно переглянути поле відповіді. Навіть якщо здобувач упевнений у правильності обраної відповіді, необхідно уважно прочитати всі інші варіанти, щоб остаточно переконатися в правильності свого вибору. На бланку відповідей потрібно зазначити ті відповіді, в яких здобувач остаточно впевнений. Слід ретельно, охайно і уважно заповнювати бланки відповідей, які видаються разом із тестовими завданнями.

Кожне тестове завдання складається з запитання та декількох варіантів відповіді, серед яких потрібно обрати одну правильну. За виконання одновибіркового тестового завдання здобувач може отримати від 0 до 0,25 балів. За виконання тестових завдань «на відповідність» здобувач може отримати від 0 до 1,5 балів. За виконання третього типу тестових завдань (розрахункових) здобувач може отримати від 0 до 2 балів.

Рекомендації до розв'язання розрахунково-аналітичної задачі. Важливо у першу чергу уважно ознайомитися з умовою задачі, зосереджуючись на детальному розгляді сформульованих завдань. Виконання окремих завдань передбачає формування даних у таблицях за наведеними формами та проведення аналізу поданих у них показників. Окремі задачі вимагають застосування певних формул, логічних обґрунтувань, керуючись нормативними документами. При виконанні практичної частини завдання здобувач надає розгорнуту характеристику послідовності вирішення, алгоритм розрахунку та результати обчислення необхідних показників, висновок за розрахунками відповідно до поставленого питання. Під час відповіді здобувач може побудувати і вирішити декілька проблемних ситуацій і дати їм детальне викладення. Здобувач повинен показати вміння самостійно робити правильні висновки на основі вивченої літератури, опрацьованого і узагальненого фактичного матеріалу. В заключній частині відповіді потрібно підвести підсумки, сформулювати висновки.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання відповідей здобувача під час комплексного атестаційного екзамену здійснюється на основі 100-бальної шкали, яка відповідає національній 4-бальній шкалі і системі ECTS. Система оцінювання відповідей здобувача на комплексному атестаційному екзамені є накопичувальною: загальна сума балів за відповіді складається з балів, отриманих здобувачем за виконання кожного окремого завдання екзаменаційного білету. Окремо розраховується сума балів за

теоретичну тестову частину іспиту, окремо – за практичну, далі розраховується загальна величина.

У межах 100-бальної шкали максимальна кількість балів складає:

– за виконання тестових завдань – 60 балів;

– за вирішення практичних розрахунково-аналітичних задач – 40 балів.

Задачі оцінюються за складністю: перша задача підвищеної складності (Фінансовий облік) - 20 балів, друга (Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу) і третя (Оподаткування) стандартної складності - по 15 балів за кожену.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам за результатами відповіді на завдання екзаменаційного білету та загальна сума балів наведені в таблиці 2.

Таблиця 2

Розподіл балів за результатами відповідей

Тестові завдання (max 60 балів)			Розрахунково-аналітична задача (max 40)	Сума балів
Блок А (одновибіркові)	Блок Б («на відповідність»)	Блок В (розрахункові)		
30×0,25 =7,5	15×1,5=22,5	15×2=30	1×20=20 2×10=20	100

Екзаменаційна комісія перевіряє бланк оцінювання тестових завдань за ключем і зазначає співпадіння (правильні відповіді) і розбіжності (помилкові відповіді), підраховує і зазначає кількість правильних відповідей та проставляє оцінку за тестування. Правильність виконання розрахунково-аналітичної задачі екзаменаційна комісія оцінює відповідно до визначених об'єктивних критеріїв.

1. Критерії оцінювання виконання тестових завдань :

За кожне тестове завдання блоку А (одновибіркове тестове завдання) здобувач може отримати від 0 до 0,25 балів. Виконання кожного тестового завдання оцінюється таким чином: вірна відповідь – 0,25 балів; вибір одного з дистракторів – 0 балів. За виконання тестових завдань «на відповідність» здобувач може отримати від 0 до 1,5 балів. Виконання кожного тестового завдання оцінюється таким чином: вірна відповідь – 1,5 балів; наявність одного з дистракторів – 1 бал, наявність двох дистракторів – 0,5 балів, за наявності більше двох дистракторів – 0 балів. За виконання третього типу тестових завдань (розрахункових) здобувач може отримати від 0 до 2 балів. Виконання кожного тестового завдання оцінюється таким чином: якщо розрахунок здійснений вірно та у бланку відповіді зазначено порядок розрахунку і вірний варіант відповіді - 2 бали; якщо у бланку відповіді не зазначено порядок розрахунку, а записаний лише вірний варіант відповіді - 1 бал; якщо у бланку відповіді не зазначено порядок розрахунку і записаний невірний варіант відповіді - 0 балів.

2. Критерії оцінювання виконання розрахунково-аналітичних задач :

Таблиця 3

Розподіл балів за результатами розрахунково-аналітичної задачі

Критерії оцінювання	Оцінка в балах
для задачі підвищеної складності	
Правильне вирішення задачі з використанням необхідної методики, з повним викладенням порядку її вирішення та глибокою обґрунтованістю відповіді за результатами вирішення, грамотно сформульовані розгорнуті висновки за результатами розрахунків	16-20
В основному правильне вирішення задачі з використанням необхідної методики, з неповним викладенням порядку її вирішення або недостатньо глибокою обґрунтованістю відповіді за результатами вирішення, є певні труднощі щодо висновків з результатів розрахунків	11-15
Правильний підхід до вирішення, але результату немає, або правильний кінцевий результат вирішення задачі, проте відсутній правильний опис алгоритму вирішення завдання	6-10
Здобувач не приступав до розв'язання задачі, або його записи не відповідають попереднім критеріям оцінювання завдань цього рівня: невірні підходи до вирішення задачі або неправильне вирішення задачі з невірним викладенням порядку вирішення	0-5
для задачі стандартної складності	
Правильне вирішення задачі з використанням необхідної методики, з повним викладенням порядку її вирішення та глибокою обґрунтованістю відповіді за результатами вирішення	13-15
В основному правильне вирішення задачі з використанням необхідної методики, з неповним викладенням порядку її вирішення або недостатньо глибокою обґрунтованістю відповіді за результатами вирішення	9-12
Правильний підхід до вирішення, але результату немає, або правильний кінцевий результат вирішення задачі, проте відсутній правильний опис алгоритму вирішення завдання	5-8
Здобувач не приступав до розв'язання задачі, або його записи не відповідають попереднім критеріям оцінювання завдань цього рівня: невірні підходи до вирішення задачі або невірний порядок вирішення	0-4

Результати складання комплексного атестаційного екзамену визначаються оцінками за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), а також в системі ECTS (A, B, C, D, E, FX) за 100-бальною шкалою та оголошуються у цей же день після оформлення протоколів засідання державної комісії (табл. 3).

Таблиця 3

Шкала оцінювання

Загальна оцінка у балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90 – 100	“відмінно”	A
82 – 89	“добре”	B
74 – 81	“добре”	C
64 – 73	“задовільно”	D
60 – 63	“задовільно”	E
35 – 59	“незадовільно”	FX
1 – 34	“незадовільно”	F

Екзаменаційної комісії (ЕК). Тривалість виконання завдань комплексного атестаційного екзамену не повинна перевищувати трьох академічних годин. Оцінка результатів відображається у відповідних відомостях і протоколах роботи

Виконання здобувачами завдань комплексного атестаційного екзамену повинно мати виключно самостійний характер. Використання додаткових джерел, крім передбачених екзаменаційним білетом, забороняються. У випадку використання заборонених джерел чи підказок робота вилучається і здобувач отримує 0 балів.

Зразок завдання до комплексного атестаційного екзамену надано в додатку А.

Зразок бланка відповідей до комплексного атестаційного екзамену надано в додатку Б.

Результати комплексного атестаційного екзамену оголошує голова ЕК після перевірки робіт не пізніше наступного дня після проведення екзамену. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за екзамен у цілому.

Повторне складання (перескладання) комплексного атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Додаток А
Зразок завдання до атестаційного кваліфікаційного екзамену

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАТВЕРДЖЕНО **РОЗГЛЯНУТО**

Вченою радою
економічного факультету
Протокол №__ від _____.2020 р.
Декан ЕФ, к.е.н., доцент
_____ Вікторія КРИКУНОВА

на засіданні кафедри обліку і
оподаткування
Протокол №__ від _____.2020 р.
Зав. кафедри, д.е.н. доцент
_____ Світлана СКРИПНИК

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 071 – «Облік і оподаткування»

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти

КОМПЛЕКСНИЙ АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Навчальні дисципліни: «Фінансовий облік», «Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу», «Оподаткування»

1. Теоретична частина

ТЕСТИ

Блок А. Одновибіркове тестове завдання

Інструкція: Прочитайте умову завдання, виберіть з набору відповідей одну вірну і зазначте її у бланку відповідного номера тестового завдання .

1. Єдиною відмінною ознакою у веденні бухгалтерського обліку є:

- а) фінансовий та майновий стан суб'єкта господарювання;
- б) вид та форма господарювання;
- в) мета діяльності суб'єкта господарювання.

.....

11.Річна звітність суб'єктів малого підприємництва подається не пізніше:

- а) 25 числа місяця що настає за звітним кварталом;
- б) 20 лютого наступного за звітним роком;
- в) 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом.

.....

21. Що розуміють, за законодавством України, під публічною бухгалтерською звітністю?

- а) опублікування у періодичній пресі;
- б) подання до органів Державної фіскальної служби;
- в) таке поняття не застосовується;
- г) подання до органів Фонду держмайна України.

.....

30. Господарські процеси, які вивчає податковий облік:

- а) постачання, виробництво, реалізація;
- б) постачання, виробництво, реалізація, споживання;
- в) збут, постачання, споживання;
- г) постачання, виробництво, реалізація.

Блок Б

Тестове завдання на «відповідність»

Інструкція : Запишіть на бланку відповідей сукупність номерів усіх термінів завдання і літери відповідних їм означень або властивостей.

1. Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін	Визначення
1. Податкова накладна 2. Податкова декларація з ПДВ 3. Товарно-транспортної накладної 4. Баланс	А. це офіційна заява платника податків про отримані ним за певний період прибутки та розповсюджені на них податкові знижки та пільги. Б. це єдиний та обов'язковий для всіх учасників транспортного процесу документ, який підтверджує факт перевезення та доставки товарів, розрахунків за перевезення вантажу та обліку виконаної роботи. В. це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання та власний капітал. Г. це документ, яким користуються платники ПДВ для обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту. Для того, щоб покупцю отримати право на податковий кредит, податкову накладну необхідно зареєструвати у єдиному реєстрі податкових накладних.

.....

Блок В.

Інструкція: Прочитайте умову завдання, визначте шляхом розрахунку вірну відповідь, виберіть її з набору відповідей і зазначте відповідь та порядок обчислення у бланку відповідей біля відповідного номера тестового завдання.

1. Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за вересень поточного року на основі наведених даних: 1. Реалізовано товарів на суму 2400 грн. 2. Придбано товарів на суму 3000 грн.

а) 500 грн.

б) 100 грн.

в) -100 грн.

.....

2. Практична частина

ЗАДАЧІ

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку вказавши первинні документи.

Підприємство ТОВ "Омега" придбало за безготівкові кошти 10000 дол. США. При цьому перерахувало кошти з поточного рахунку по курсу 25,45 грн. / дол. та сплатило банку комісійну винагороду в сумі 150 грн. Курс НБУ на дату придбання склав 25,44 грн. / дол.

.....

3. Договірна ціна виробу 100 гривень. Виріб є підакцизним. Акцизний податок включений у відпускну ціну – 10 гривень. Знайти відпускну ціну виробу, включаючи акцизний податок і ПДВ.

Додаток Б
Зразок бланка відповідей на тести
до атестаційного кваліфікаційного екзамену

Бланк відповідей

Білет № _____

П.І.Б. здобувача _____

Блок А (одновибіркові)								
Фінансовий облік			Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу			Оподаткування		
Відповідь		Бали	Відповідь		Бали	Відповідь		Бали
1			11			21		
2			12			22		
3			13			23		
4			14			24		
5			15			25		
6			16			26		
7			17			27		
8			18			28		
9			19			29		
10			20			30		
Всього:			Всього:			Всього:		

Блок Б (на відповідність)								
Фінансовий облік			Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу			Оподаткування		
Відповідь		Бали	Відповідь		Бали	Відповідь		Бали
1			6			11		
2			7			12		
3			8			13		
4			9			14		
5			10			15		
Всього:			Всього:			Всього:		

Блок В (розрахункові)							
Фінансовий облік				Облік і оподаткування суб'єктів малого бізнесу			
Відповідь			Бали	Відповідь			Бали
1				6			
2				7			
3				8			
4				9			
5				10			

Оподаткування			
Відповідь			Бали
11			
12			
13			
14			
15			
Всього:			
Разом:			

Підпис здобувача _____